

- 18 Nostros milites pro quare pugnent.
19 Quatenus solemnitates priscas in deligendis militibus hodie sint immutatae.
20 Milites limitanei, & stationarij, siue praesidiarij qui: & vtrum privilegij militaribus fruuntur.
21 Vbi eadem ratio, ibi eadem iuris dispositio.
22 Arma magis, quam iura, scire milites dignoscuntur.
23 Milites quatenus peritiores consulere possunt.
24 Equestres milites an & quatenus privilegij militum gaudeant.
25 Martiales & vagabundi milites a militaribus privilegij repellendi.
26 Scholaris vagabundus privilegij studiosorum frui non debet.

ADDITIONES

2 Aestamentum militis. Quod filiusfamilias, tamen si similes, haud potest testari de bonis patris, etiam cum consensu patris: potest tamen testari de castrensibus, vide per Soc. in conf.

infra allegato. Ciach. b Testamenta militum. An Card. Dices, & Marchiones superiores non agnoscunt iidem quibus milites priuilegiari possunt, vide infra in l. centurio n. 7. ff. de vulg. & pup. & ibi Gali. conf. 4. de polit. tract. cõpend. sub tit. car. 4. an valeat test. milit. vel pestis tẽpore conditum, cui diu causis illis cesatibus testator superuixit, vide Vas. de success. lib. 3. §. 24. par. 1. n. 9. Bur. cõf. 30. n. 40. & 41. Gomez.

c Collecta ab egregio Iuriconsulto D. Petro Bello, & c. Adde generosum Georgium Arcium Enenkelij, Baronem Hobeneccium, li. 1. & 2. de priuilegiis militum & militum, nec non nobilitatis & Clarissimi Iuriconsulti, D. Henrici Boceri, Collegam, & Affinem meum exoptatissimum in praclaro suo tract. de Bello & Duello li. 1. c. 18. & multis seqq. Qui de militum privilegijs in genere, & in specie accurare & perspicue disputat, Harp.

- 2 Quamquam Doctores eõiter distinguunt inter militem, qui in praesidio, seu conflictu constitutus est, & cum milite, qui extra praesidium, in castris: illumque ahi non teneri, ut illos adhibeat testes, hunc vero oportere duos specialiter rogare, & conuocare testes, G. Ioff. & Bart. in l. milites, 1. §. in verb. sub ipso tempore, C. de test. milit. & alibi. Mynsinger. respons. 46. numero 5. & 6. de acad. §. & alij, quos sequi videtur Clarus noster inferius q. 58. numero 4. nec non Hunnius lib. 2. var. resol. iur. cia. tract. 5. quaest. 8. ista est tamen distinctio nusquam in iure expressa est: ac proinde rectius statuitur; militem, eumam extra praesidium in castris positum sit, non teneri vltos pro forma specialiter rogare, & conuocare testes. Generaliter enim iure nostro constitutum est, ut militis valeat testamentum ex nuda sine sola ipsius suprema voluntate, quoquo modo declaratas in prin. tit. Inst. de militari test. vers. quoquo enim modo voluntas, & c. l. i. circa princ. vers. vt, quoquo modo, & c. l. in fraudem, 1. §. 1. & l. miles 3. §. ibi militis testamentum sola perspicit voluntate, ff. de test. milit. l. 3. & d. l. milites, 1. §. ibi, quo possint, ac velint, C. eod. Atq; militis voluntas non esset sola, aut nuda, si ad eam pro forma duo testes specialiter rogari, & conuocari deberent: neque testari, quoquo modo vellet, miles posset, si duos pro forma rogare specialiter testes eum oporteret, Nuda quippe & sola ea est voluntas, quae praeter animi motum nihil continet, & ab omni re alia libera est, arg. l. iuris gentium, 7. §. sed cum nulla 4. ibi nuda pactio, & l. diuisionis 4. §. ff. de pact. l. legem quam 10. ibi, cum pactum nudum est, C. eod. l. solent, 1. §. ibi, conventio non est nuda, ff. de praesc. ver. l. aduersus 3. ibi, solus princeps, C. si adu. rem iudicatas, & c. l. hõs solus, C. de reuoc. donat. & l. 2. ibi, soli enim testes, C. de testib. Præterea si milites, in casibus degentes, duos pro forma testes specialiter rogare necesse

- 27 Equid clerici, Doctores, Advocati, & similes, privilegij militum vtrantur.
28 Doctores & Advocati ius ignorare turpe.
29 Clerici & Doctores militibus armatis praefereendi.
30 Masculus licet dignor sit femina: non tamen eadem privilegia debet.
31 Num Iurisperiti, in militia armata stipendium merentis, iure militari testari valeant.
32 Inter arma silent leges.
33 An iure nouo militare testamentum subiacet querela inofficiosi.
34 Sententia & interpretatio Nouell. 115. c. 3. & 4.
35 Leges veteres corrigere, & militum privilegia minuere, durum.

haberent, cum suprema sua ordinare volunt, non esset ipsis libera testamenti factio concessa. Sed concessam ipsis esse liberam testamenti factionem generaliter Vlp. respondit, d. l. i. in prin. ff. de test. milit. Ergo necesse non habent pro forma duos testes ad testamenti factionem specialiter rogare. Atque hanc sententiam, contra communem, pluribus defendunt Viglius num. 5. in §. plane, l. Instit. de militari test. Dn. Enenkel. d. lib. 2. de priuileg. mil. priu. 16. num. 69. & seqq. Nicol. Reuln. in tract. de test. par. 5. c. 10. n. 10. cum seq. & Dn. Bocer. d. lib. 1. de bell. c. 24. n. 12. alijq; per hos allegati.

c Ita ab egregio Iuriconsulto D. Petro Bello Consiliario Ducis Sabaudia, compatre, & vii fratre meo honorando, in suo tract. de re militari, nuper edito, fol. 71. & alijs 4. seq.

2 Quero: nunquid in testamento militis testes debeant esse rogati? dixi infra quaestione 58. vers. Item quero.

3 Quero etiam an in testamento militis femina possit esse testis? dixi infra q. 55. vers. Sed quero.

- 6 Neq; hanc conclusio nem debilitat textus in d. §. plane i. ibi, conuocatis ad hoc hominibus Inst. de milit. test. & in l. diuus 24. ibi, conuocatis ad hoc hominibus, ff. de test. milit. vbi diferte scriptum est, militis voluntatem pro testamento habeas, si e. m. testib. conuocatis ius rogatis exposuerit. Na isti textus non hanc habent sententiam, quasi testium rogatio de substantiali forma militaris testamenti esset: sed sensus est, quod hac potissimum ratione conflet de animo militis, testamentum facere volentis. Itaq; conuocatio illa requiritur, non ut firmum sit testamentum militis (nuda si quidem voluntas eius sufficit, vt paulo ante ostensum) sed vt appareat, militum voluntatem fuisse testandine voluntas illa calamitose obnoxia sit, & dicatur miles aut voluisse aliter, quam voluit; aut noluisse, qui voluit; aut voluisse, qui noluit. Eaque non restrictio nuda voluntatis, sed priuilegij adiamentum est, vt eleganter explicat Theodorus Martilius in d. §. 1. Inst. de milit. testa. Adhæc recepta doctrina est: quod verba narrative tantum, nõ dispositiue posita, nihil probent, aut disponant, nullumque solidum fundamentum constituent, per notat. lat. in l. vnic. n. 22. C. quãdo nõ petent. parte, & c. Curtij iunior. conf. 59. n. 5. & conf. 123. n. 6. l. itaq. in l. si vnquam in ver. libertis, n. 37. C. de reuocand. donatio. hõq; citatus Menochij in tract. de recup. posses. remed. l. q. 40. n. 345. Ia vero in d. §. plane. 1. Inst. de milit. test. & d. l. diuus, 24. ff. de test. mil. non dispositiue, sed narratiue duntaxat posita sũt hæc verba: Si ergo miles, de cuius bonis apud te quaeritur, conuocatis ad hoc hominibus, vt voluntatem suam testaretur, ita locutus est, & c. Etenim repetit Legislator facti speciei, de qua lis, & controuersa erat corã Catilio, siue (vt alij legunt) Statijs Senero iudice: qui cum dubitaret de iure illius facti, narrauit istud Imperatori Traiano, eumque super illa facti specie de iure consuluit. Quod aut Traianus facti speciem dictis locis repetat, narretque, sufficenter illa verba ostendunt: de cuius bonis apud te quaeritur. Nullum ergo solidum in d. producti potest fundamentum, ad firmandam opinionem existimantium, quod miles in ipso praesidio discriminis (seu castris tantum constitutus, teneatur testamenti factioni adhibere testes duos specialiter rogatos, vt bene animaduertit D. Boc. d. lib. 1. de bello. c. 24. n. 24. nu. 15. & seq. vbi subiicit, illam communem Docto- rum opinionem in nouissimam legem transiisse, per Receclium Imperij Coloniaem de Anno 1512. pag. 104. Harp. Quod si e An in testamento militis femina possit esse testis. Quod si noxer

mulier possit esse testis in testamento militis, tenet Clarus noster infra quaest. 55. nume. 5. ex hac ratione, quod in testamento militis remissa sit omnis solemnitas iuris civilis, in iure Inst. de milit. testam. Quo facit etiam, quod in d. §. plane 1. Inst. d. tit. & in d. l. diuus. 24. ff. de testam. milit. dicitur, conuocatis hominibus militem suam voluntatem testari posse.

10 Homo etenim nomen generale est: & vt unque texum, masculinum, & femininum, complectitur. l. hominis: 152. ff. de verb. significat. Ita quoque sentit Fernandus Vasquez in tract. de success. progressi §. 20. nu. 9. & lib. 2. de success. creat. §. 12. nume. 44. eumque referens Dn. Bocer. d. lib. 1. de bello. cap. 24. nu. 17. item Mascard. lib. 1. de probat. conclus. 763. num. 12. & Prosper. Farinac. in tract. de testib. q. 59. n. 71. vbi plures citat. Harp.

f Quando sunt in expeditione. Hic adde, quod milites nostri temporis, qui vacant armis, pro suo superiore, gaudet privilegio militum. commun. Soc. conf. 33. num. 4. vol. 3. quod etiam dixi in colle. mea comm. opin. in verb. miles, nu. 2. vbi item habes, militum priuilegia non debere taliter intelligi, quod laedant ius alterius. Ciach.

- 11 Quando sunt in expeditione. Addendum hoc loco, quod milites, quatenus in expeditione, seu militia agunt, privilegij militaribus fruuntur, per principium tit. Inst. de milit. test. & l. penult. C. de testamento militis. Cui congruenter Imp. Antonij nure rescripsit: voluntatem militis, in expeditione occupati, pro iure seruati, l. 1. C. eod. Et Constantinus Imp. statuit, milites in expeditione degentes, quo modo possint, ac velint, recte testari. l. milites, 1. §. C. hoc tit. In expeditione etiam milites occupati, & degere dicuntur, non solum, cum sunt in procinctu, in acie in hostico, id est, in ipso armorum strepitu, & summo vite discrimine: verum etiam, cum sunt in castris, siue (quod idem est) in fossatis, in statijs, in hybernis, in castris, in praesidijs. Alioqui nihil distaret paganus a milite. Nam & a pagano, qui iure militari testari non potest, in procinctu, in acie, in hostico siue loco hostili, quoquo modo factum testamentum valet, leg. vlt. ff. de test. milit. & notat Clarus noster hic nu. 3. ratione patris; quod scilicet tunc temporis sit prope apud quemlibet intermorta memoria legum, & ceterarum disciplinarum, vt scribit Xenophon in Cyropædia sua, quem refert Cuiacius consult. 49. Quod si milites non sint in expeditione, in castris, in statijs, & c. sed in alijs locis, vel suis aedibus, siue sedibus (vtraque enim lectio sustineri potest: modo sedes accipiantur pro aedibus non pro sedetis; id est, fossatis seu castris, vt Suidas interpretatur) degant: tunc minime ad vindicandum tale priuilegium addiuuantur, vt loquitur Imp. in d. princip. vers. illis autem temporibus Inst. de milit. test. & in l. vlt. C. de restitutionib. milit. hoc est, tunc minime possunt testari, quo velint modo: sed testari quidem possunt propter militiam, etsi filijfamilias fuerint; iure tamen communi; hoc est, ijs solemnitatibus adhibitis, quae alias in testamentis ordinandis adhiberi solent. Huiusque ratio est perspicua: quia si cum istius privilegij causa (nempe simplicitas, & nimia imperitia, d. princip. Inst. de milit. test. l. quauã. 3. C. de test. milit. l. 1. C. de iur. & facti ignorant.) tum cesset; & ipsum priuilegium cessare consentaneum est, argum. l. Geometra 22. ff. de excusationibus tutor. cum cessante 60. ext. de appellationib. Illamq; rem explicatius persequitur Dn. Enenkel. d. lib. 2. de priuileg. milit. priu. 16. nu. 11. & seqq. Iul. Clar. Sentent. Pract. Ciuil.

15 Illud item hoc loco addendum: quod licet quidam ex Doctores existimant, milites nostri temporis nequaquam gaude re privilegij militaribus circa testamentorum confessionem, Cynus, & Salicetus in l. 1. C. de iur. & facti ignorant. Bald. in l. in testamento, 6. in fin. C. de testam. milit. hõique citans Angelus Avetinus in §. plane: 4. Inst. de militari testam. vbi hanc communem opinionem esse affirmat: Verior tamen sit, & receptior sententia asser- tum, nostros quoque milites veterum militum priuilegij frui, adeoque militari iure testari posse. Primum, quod potest testari minus solemniter. Secundum, quod eius testamentum non subijcitur querela, & hæc ambo priuilegia miles ipse amittit statim quod factus est veteranus. Sed filiusfamilias miles habet circa testamenti factionem tria priuilegia. Primum, quod possit testari. Secundum, quod eius testamentum non subijcitur querela. Tertium, quod possit testari minus solemniter. Quando ergo filiusfamilias efficitur veteranus, retinet duo priuilegia, & tertium amittit. Et hæc est communis opinio ut dicit Sal. in c. f. n. 3. et 4. C. de

17 nitates iuris communis remissa sunt: quare ratio quae est simplicitas, & ignorantia iuris, siue nimia imperitia, vt paulo est ante dictum, n. 14. Cuius simpliciter, ignorantiae, & imperitiae causa, est armorum occupatio: quae facit, vt quod leges praecipunt, non sit ocium militib. vel cognoscere, vel etiam cognouerint, superstitiose obseruare. l. vltim. circa princ. C. de iur. deliberand. Tum postremo, quia nostri milites non solum pro Patria vindicanda, pro laribus, sedul christequantis (vt Romani consueuerunt) dimicant: sed etiam pro sanctissima Religione sanguinem animamq; profundunt. Ita sentiunt Alex. in l. centurio, 1. §. m. 2. 3. & ibidem communiter DD. ff. de vulg. & pupill. substit. Specular. in tit. de procuratorib. §. 1. nu. 22. Soc. Senior conf. 33. m. 4. vol. 3. Gail. lib. 2. obseruatio. 118. nu. 1. & 2. Viglius nu. 11. & Schenck de vin. num. 8. alijque ad d. princip. Inst. de testam. ordinand. Vaud. lib. 1. var. q. c. 55. Scharid. in rubr. C. de testam. milit. nu. 9. Mynsinger. respons. 46. nu. 9. cum seqq. decad. 5. Graf. sus lib. 1. recept. sent. §. substitutio. q. 66. D. Enenkel. d. lib. 1. de priuileg. mil. c. 3. nu. 2. & seqq. D. Boc. d. lib. 1. de bello c. 28. nu. 8. Sheegk. in delib. iur. disp. 9. th. 37. Arumæus Exerc. Iustin. 7. th. 8. Heonenius disp. 7. controu. 19. & Paulus Barens disp. 6. ad Inst. th. 2. q. 3.

19 Huic sententiae non obstat, quod ea in militib. nostri temporis desideretur, quae circa militem requiritur Accursius ad l. pen. ff. ex quib. caus. maiores, & c. Nam solemnitates istae praesent in probandis, & deligendis militib. non solum hodie sunt immutatae. Duo quippe olim praecipue obseruabatur, vt in numeros referretur, due matriculae inscriberentur. l. ex eo tempore, 42. ff. de test. mil. & vt sacramentum praestaret. l. ex milit. 1. in fi. princ. ff. eod. Illud vtrunq; retinuit vsus. Siquidem & hodie in matriculis, seu rotulis militum nomina scribuntur; & iuramentum nostri milites praestant, si non sigillatim, saltẽ simul; eodẽq; modo & olim quandoq; simul cõiurabãt, quãdo; singuli sacramento obstringebantur, secundum diuersa militiarum genera, quae annouit ex Seruio Budaus in l. 1. §. 1. ff. de positi. Cetera vero quae exigit Accursius loco praesal. videlicet vt miles ante accingatur, stigmatis & punctis noxentur, item vt examinentur, nec incubãt negociationi, nõ perinde sũt necessaria, nec de forma ita vt alicuius omnino actu vitiet, sicut post Viglium in rubr. Inst.